

Aanleiding: RvS - vernietiging ontheffing van de Natuurbeschermingswet Radio Kootwijk. 06-05-2020

Beste mededorpsbewoners & betrokkenen,

Zoals jullie wellicht via de media al hebben vernomen is op 6 mei de ontheffing van de Natuurbeschermingswet voor Radio Kootwijk vernietigd door de Raad van State (RvS).

Zie ook: <https://www.raadvanstate.nl/@89872/201200457-1-r2/>

Deze ontheffing, in 2011 afgegeven door de provincie Gelderland, is aangevochten door SWMA (Stichting Werkgroep Milieuzorg Apeldoorn). Het ging om een ontheffing voor de herontwikkeling en exploitatie van het voormalige zendercomplex Radio Kootwijk, gelegen in het Natura 2000-gebied Veluwe (ook wel "bestemmingsplan Radio Kootwijk" genaamd). De RvS geeft aan dat het bestemmingsplan onvoldoende garanties biedt dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Veluwe niet zullen worden aangetast. Aspecten die daarbij een rol spelen zijn bijvoorbeeld: verstoring van kwetsbare plant- en diersoorten door recreatie, sanering van gebouwen en herinrichting (fiets)paden, sterfte onder vliegend hert-kevers als gevolg van toename verkeer, effect van maatregelen op de beekprik etc. Werkzaamheden mogen alleen plaatsvinden als ze netto geen negatief effect hebben op de natuurwaarden. Een voorbeeld: renovatie en exploitatie van het hotel geeft stikstofuitstoot en recreatiedruk. Dit kan gecompenseerd worden door bijvoorbeeld enkele hectare heideherstel, afsluiten van een fietspad of afbraak van een overmatig gebouw.

Door de vernietiging van deze vergunning heeft de RvS nu aangegeven dat de op papier getroffen maatregelen om negatieve effecten te compenseren eerst moeten worden uitgevoerd en bewezen effectief zijn, daarna pas mag worden overgegaan tot bouwwerkzaamheden. Dit is nieuw: voorheen waren voorgenomen maatregelen voldoende basis voor het verkrijgen van een ontheffing. Dit voorzorgsprincipe (pas iets doen als je zeker weet dat het geen onverantwoorde risico's geeft, of eerst zeker weten dat de compenserende maatregelen daadwerkelijk helpen) is de afgelopen jaren weinig toegepast in de politiek (denk aan stikstof, klimaat, bezuinigingen in de zorg etc). Een voorbeeld daarvan is de veelbesproken PAS, Programmatische Aanpak Stikstof. De PAS is in feite een pot met financiële middelen om de negatieve effecten van stikstof op natuur op voorhand te compenseren, zodat agrarische en industriële activiteiten konden doorgaan en vergroten. Ecologen hebben al jaren aangegeven dat de maatregelen vanuit de PAS onvoldoende zijn om de effecten op de Nederlandse natuur te compenseren (een doekje voor het bloeden). Dit resulteerde in een procedure bij het Europese Hof van Justitie in Luxemburg in de Habitatrichtlijn. De Raad van State heeft deze uitspraak overgenomen voor haar zienswijze. Die oordeelde vorig jaar dat het PAS-systeem niet (juridisch) houdbaar is doordat de beloofde compensatie niet het gewenste effect had op o.a. stikstofdepositie, met als gevolg dat landbouw en industrie plat kwamen te liggen. Dit betekende tevens dat de maatregelen die het kabinet neemt om de negatieve effecten van stikstof op natuurbelangen te compenseren pas mogen gelden als ze hun effectiviteit hebben bewezen; het voorzorgsprincipe.

Dat geldt nu dus ook de verdere activiteiten vanuit bestemmingsplan Radio Kootwijk. Hoewel het besluit nog vers is, is al wel duidelijk dat de status van ons dorpshuis vooralsnog onduidelijk is aangezien het niet als zodanig is bestemd in het bestemmingsplan. De kavels voor schuurtjes achter de Turfbergweg 4-50 kunnen niet worden uitgegeven omdat er geen geldig uitvoeringskader vanuit de natuurbeschermingswet bestaat waardoor het bestemmingsplan niet uitvoerbaar is. Staatsbosbeheer zal een nieuwe procedure moeten opstarten om een vergunning in het kader van de Wet Natuurbescherming te verkrijgen en nog beter moeten aangeven dat de maatregelen ten gunste van de natuur ruimschoots opwegen tegen de eventuele negatieve effecten van de activiteiten in het bestemmingsplan. In een eerste contact van Staatsbosbeheer met de dorpsraad is aangegeven dat er niet direct grote dingen zullen veranderen. De komende tijd zullen wij vanuit de dorpsraad intensief contact hebben met Staatsbosbeheer, gemeente en Provincie om te kijken hoe om te gaan met bovenstaande zaken.

Persoonlijk beleef ik het met gemengde gevoelens. Blij dat (landelijk) natuurbelangen en het voorzorgsprincipe eindelijk serieus worden genomen, helaas via de rechtelijke weg. Maar ook wat raar. Het voelt alsof dit kleinschalige lokale bestemmingsplan slachtoffer is geworden van jarenlang niet-duurzaam politiek beleid vanuit Den Haag als het gaat om stikstof, milieu- en natuurwaarden. Het lijkt me qua uitvoering voor Staatsbosbeheer een geweldige uitdaging om een omvangrijk rijksmonument als het zendcomplex Radio Kootwijk duurzaam te beheren. En dat in een Natura 2000 gebied wat sterk onder druk staat, met name door (bio)industrie op ruime afstand van het terrein. Dan ben je beperkt in je doen en laten, en heb je niet alles in eigen hand. Dit bestemmingsplan voorzagt niet alleen in een pragmatische oplossing voor behoud van het cultureel erfgoed, maar ook dat het voor het publiek toegankelijk blijft, in combinatie met degelijk natuurbeheer. Het zou jammer zijn als het culturele erfgoed alleen zou worden behouden met een groot hek eromheen, ontoegankelijk voor publiek. Waarschijnlijk veel goedkoper, maar lijkt me niet de bedoeling, ook niet voor de leefbaarheid van ons dorp.

Stikstof, klimaatcrisis, biodiversiteitscrisis: het hangt allemaal met elkaar samen. Veel mensen in combinatie met een niet duurzaam consumptiegedrag en groot energieverbruik op onze aarde. Als klein dorp midden in de natuur leek het voor velen wellicht grotendeels langs ons heen te gaan, maar de uitspraak van de RvS laat zien dat het ook hier actueel is. We zullen als maatschappij moeten schakelen om nog een leefbare wereld voor de volgende generatie na te laten. Er lijkt door de coronacrisis een omslag te komen naar lange termijn denken, zoals duidelijk is geworden met deze uitspraak van de RvS. Het is mijn hoop dat de quarantaine ons en onze leiders doet inzien hoe overspannen onze maatschappij is geworden. Dat we blijer worden van een minder gestrest leven, van ruimte hebben voor elkaar, de seizoenen in de natuur weer beleven. Dat ‘aandeelhouders’ niet de vitale beroepen zijn, maar de zorg, onderwijs etc.

Het uitgangspunt van onze bewonersvisie” *‘Vooruit’ naar de natuur*” (2007) is ‘Rust, Stilte & Donkerte’. Ik citeer nog een paar regels uit die visie:

“De bewoners ervaren drie belangrijke kernwaarden die met het gebied en het complex samenhangen: de natuurlijke en landschappelijke waarden van de omgeving, de cultuurhistorische waarde van het gebouwencomplex en de leefbaarheid van de woonomgeving. Uit cultuurhistorisch oogpunt is ‘Gebouw A’, het zendgebouw met annexen, het meest waardevolle en gezichtsbepalende gebouw van het complex Radio Kootwijk. De bewoners vinden het een logische keus dat gebouw A met annexen en de watertoren, juist gezien hun grote cultuurhistorische waarde, publiek bezit blijven. Wat betreft de woonkwaliteit heeft de band tussen het zendstation en de bewoners van het Radiodorp in de ruim 80-jarige geschiedenis van Radio Kootwijk een belangrijke rol gespeeld. Nu wordt een duidelijke gemeenschappelijkheid beleefd in de band met de omgevende natuur. De gebiedswaarden rust, stilte en donkerte zijn belangrijke redenen voor de bewoners om in Radio Kootwijk te (blijven) wonen. Het is de mening van de bewoners dat een bestemming moet worden gezocht waarbij de natuurwaarden als belangrijkste uitgangspunt worden gerespecteerd met een sterk accent op de gebiedswaarden rust, stilte en donkerte en dat de overige waarden of belangen daarmee in balans moeten worden gebracht”.

In de komende jaren mogen we bovenstaande samen met de gemeente opnieuw uitwerken in een dorpenvisie vanuit de vitaliteitsagenda. Het lijkt me goed samen met elkaar als dorpsraad en bewoners, Staatsbosbeheer en gemeente te verkennen hoe we de balans tussen vitale natuur & leefbaarheid voor ons dorp en de omgeving weten te behouden en te versterken.

Mochten er vragen zijn, gelieve die op de email naar de dorpsraad te zetten. Wij zullen deze verzamelen en meenemen in onze gesprekken met Staatsbosbeheer, gemeente en Provincie.

We houden jullie op de hoogte van verdere ontwikkelingen hieromtrent.

Hartelijke groet,

Hugh Jansman, voorzitter dorpsraad Radio Kootwijk.